

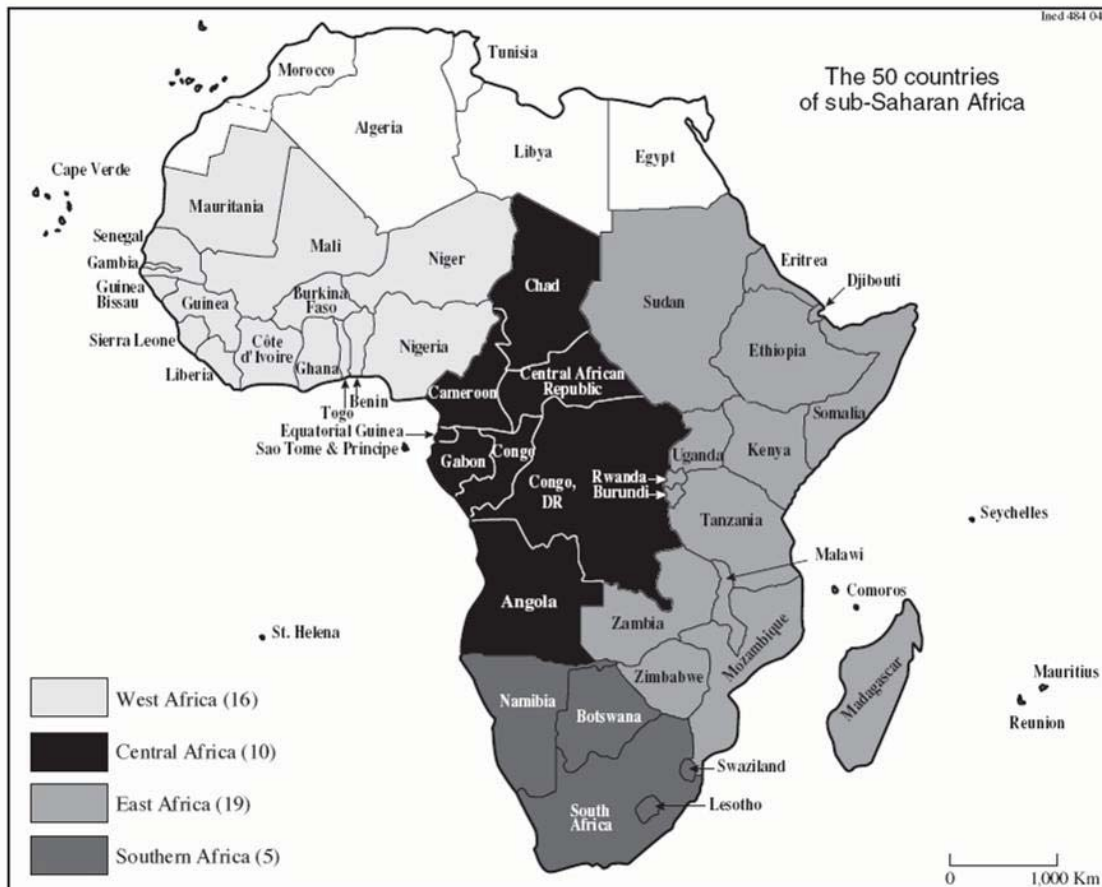
Světový populační vývoj II.11

Populační vývoj v sub-Saharské Africe

RNDr. Jiřina Kocourková Ph.D.

Rozdělení sub-Saharské Afriky (48 zemí)

- Západní Afrika (16 zemí)
- Střední Afrika (9 zemí)
- Východní Afrika (18 zemí)
- Jižní Afrika (5 zemí)



Kolonizace evropskými zeměmi od roku 1880 do 60. let 20. st.

- **Francie** - Západní a Střední Afrika (18 zemí)
- **Velká Británie** - 17 zemí především ve Východní Africe (Keňa, Malawi) a Jižní Africe (JAR do 1910)
- **Belgie** - Kongo, Rwanda, Burundi
- **Portugalsko** - 5 zemí (např. Angola)
- **Německo** - Togo, Kamerun, Tanganjika, Namibie do roku 1918

Populační růst sub-Saharské Afriky

TABLE 3.— GROWTH OF THE POPULATION OF SUB-SAHARAN AFRICA SINCE THE BEGINNING OF OUR ERA

Date	Population (in millions)		Annual growth (%) in each century ^(a)	Proportion (%) of the world's population ^(b)
	Biraben (2003)	Cordell (2001)		
J.C.	12	—	—	5
500	20	—	—	10
1000	30	21	0.13	12
1100	—	24	0.15	—
1200	—	28	0.13	—
1300	60	32	0.20	14
1400	60	39	0.21	16
1500	78	48	0.21	17
1600	—	59	0.19	—
1700	97	71	0.16	14
1800	92	83	0.20	10
1900	95	101	1.87	6
2000	657	657	—	11

(a) Calculated on the basis of data from D. Cordell.

(b) Calculated on the basis of data from J. N. Biraben.

Sources: J.-N. Biraben (2003) and D. Cordell (2001).

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Změny v míře populačního růstu

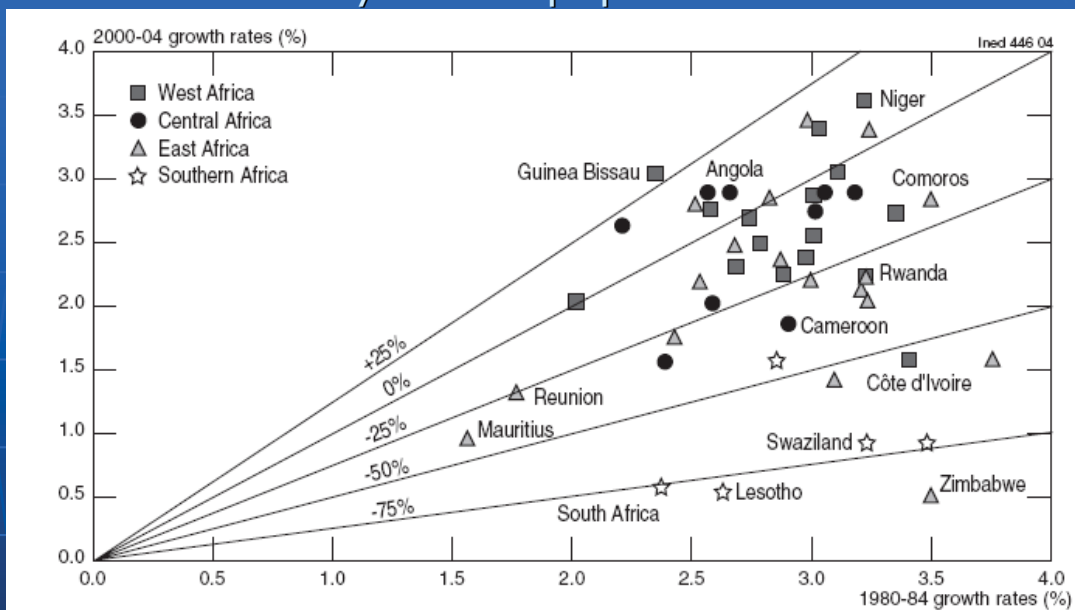


Figure 1.— Change in population growth rates from 1980-84 to 2000-04 in 48 countries

Note: The various diagonals correspond to the indicated proportional changes.

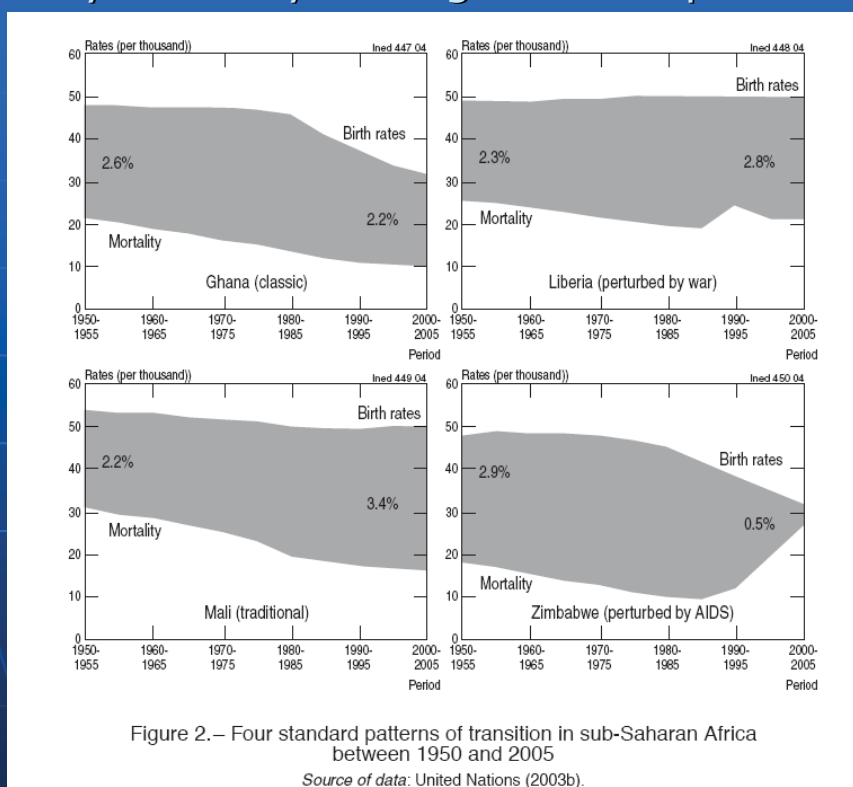
Source of data: United Nations (2003b).

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Modely demografického přechodu v sub-Saharské Africe

- **Tradiční model (Mali)**
- **Klasický model (Ghana)**
- **Demografická přeměna narušená epidemií AIDS (Zimbabwe)**
 - Pokles úmrtnosti do konce 80. let, pak zhoršení. Týká se také 5 zemí Jižní Afriky a Keni, Malawi, Tanzanie a Zambie
- **Demografická přeměna narušená válkou (Liberie)**
 - Zhoršení úmrtnosti. Týká se také Sierra Leone, Konga, Burundi a Rwandy.

Čtyři modely demografického přechodu

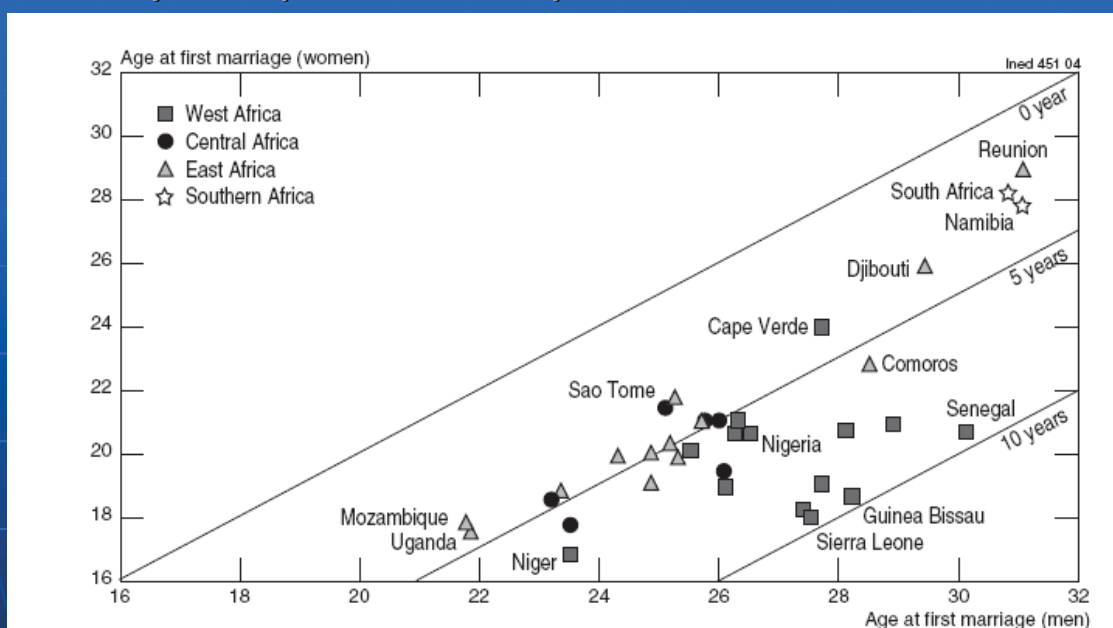


Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Sňatečnost

- Přeměna reprodukčního chování v sub-Saharské Africe pomalejší než v Severní Africe
- Velké rozdíly v průměrném věku žen při prvním sňatku (Niger 16,8 let a státy v Jižní Africe 28 let)
- Univerzální sňatečnost kromě států Jižní Afriky
- Přetrvává polygynie (každá třetí žena starší 40 let žije v polygynii)

Mediánový věk při uzavření prvního sňatku u mužů a žen



Ukazatele sňatečnosti: mediánový věk při prvním sňatku, věkový rozdíl mezi snoubenci, podíl žen ve věku 35-44 žijících v polygynii a podíl trvale svobodných žen ve věku 40-49 let

TABLE 4. – WOMEN'S MEDIAN AGE AT FIRST MARRIAGE, AGE DIFFERENCE BETWEEN SPOUSES AND PROPORTION OF POLYGYNOUS WOMEN AGED 35-44, BY SUB-REGION

Sub-region	Women's median age at first marriage		Age difference between the spouses		% of women in polygyny at age 35-44 c. 1999	% of never married women at age 40-49 in 1999
	c. 1979	c. 1999	c. 1979	c. 1999		
West Africa [15]	18.0	19.5	8.5	7.5	50	0.7
Central Africa [9]	19.5	20.2	5.8	5.1	39	1.6
East Africa [17]	19.5	20.6	5.0	4.8	23	1.3
Southern Africa [5]	25.8	28.0	3.7	2.9	14	14.3
Total sub-Saharan Africa [46]	19.4	20.5	6.1	5.6	35	2.0

Source: Table A. 4 of the Appendix. The data by sub-region are unweighted average figures derived from national results. Cape Verde (West Africa) and Reunion (East Africa) were left out because of their exceptional situation in this matter. The figures between brackets are the number of countries by sub-region.

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Sňatkové modely

- **Západní a Střední Afrika**
 - Nízký věk při vstupu do manželství
 - Polygynie
 - Velký věkový rozdíl mezi muži a ženami
- **Východní Afrika**
 - Vyšší věk při vstupu do manželství
 - Polygynie méně rozšířená
- **Jižní Afrika**
 - Vysoký věk při vstupu do manželství
 - Vyšší podíl trvale svobodných

Změny v úhrnné plodnosti

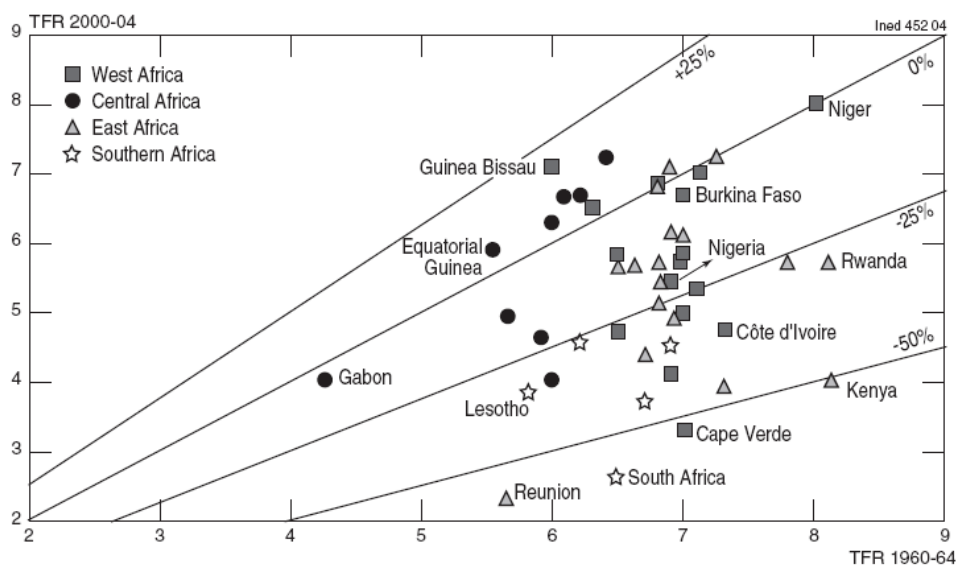


Figure 4.— Total fertility rates (TFR) from 1960-64 to 2000-04 in 48 countries

Note: The diagonals correspond to the indicated percentage change between the two dates.

Source of data: United Nations (2003b).

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Vývoj střední délky života při narození

TABLE 9.— LIFE EXPECTANCY LEVELS IN 1952, 1972, 1992 AND 2002, MATERNAL MORTALITY AND HIV PREVALENCE AROUND 2001 BY SUB-REGION

Sub-region	Life expectancy				Maternal mortality rate in 2000 ^(a)	HIV prevalence (%) in 2002 ^(b)
	1950-1954	1970-1974	1990-1994	2000-2004		
West Africa	35.5	43.0	50.0	49.6	940	4.4
Central Africa	36.1	44.1	45.3	42.7	930	7.0
East Africa	36.3	45.0	46.0	43.1	960	10.1
Southern Africa	44.5	53.2	61.3	46.4	310	29.2
Total sub-Saharan Africa	36.7	44.7	48.6	45.7	870	10.4
North Africa	41.9	51.2	62.7	66.3	130	0.1
East Asia	42.9	64.2	69.4	72.1	60	0.1
Southeast Asia	41.0	52.0	63.3	66.7	260	0.6
South America	52.0	60.5	67.5	70.1	170	0.5

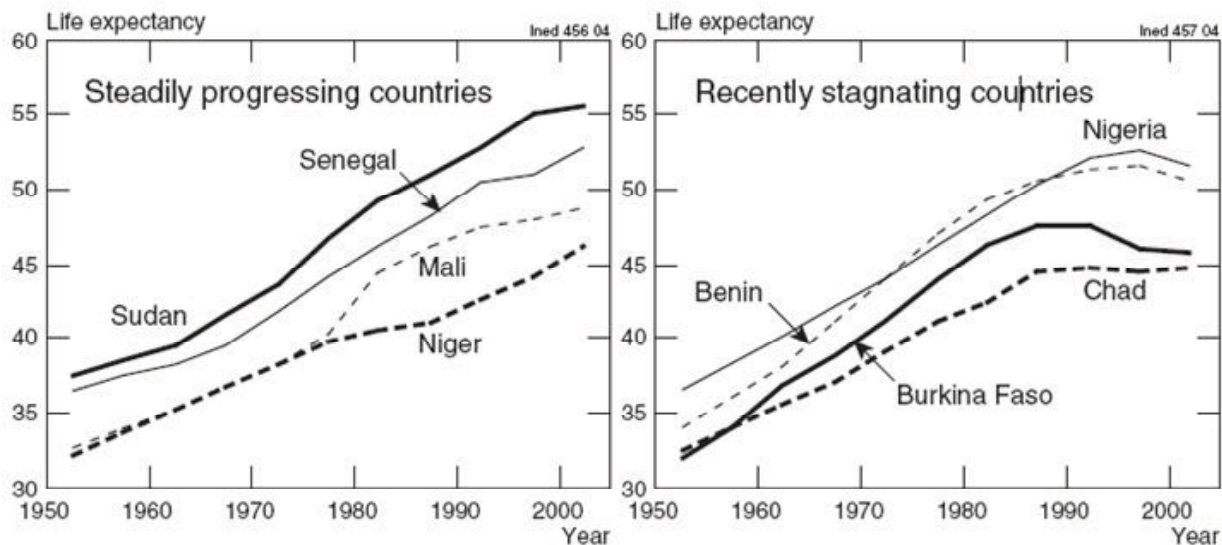
^(a) Number of maternal deaths per 100,000 live births.

^(b) Both sexes together, ages 15-49. The HIV prevalence rate measures the proportion infected by HIV, whether or not they have AIDS.

Sources: Tables A.8 and A.10 of the Appendix. The calculated sub-regional averages are non-weighted figures derived from national results. Cape Verde, Reunion and Mauritius are excluded from the averages because of their exceptionally good situation.

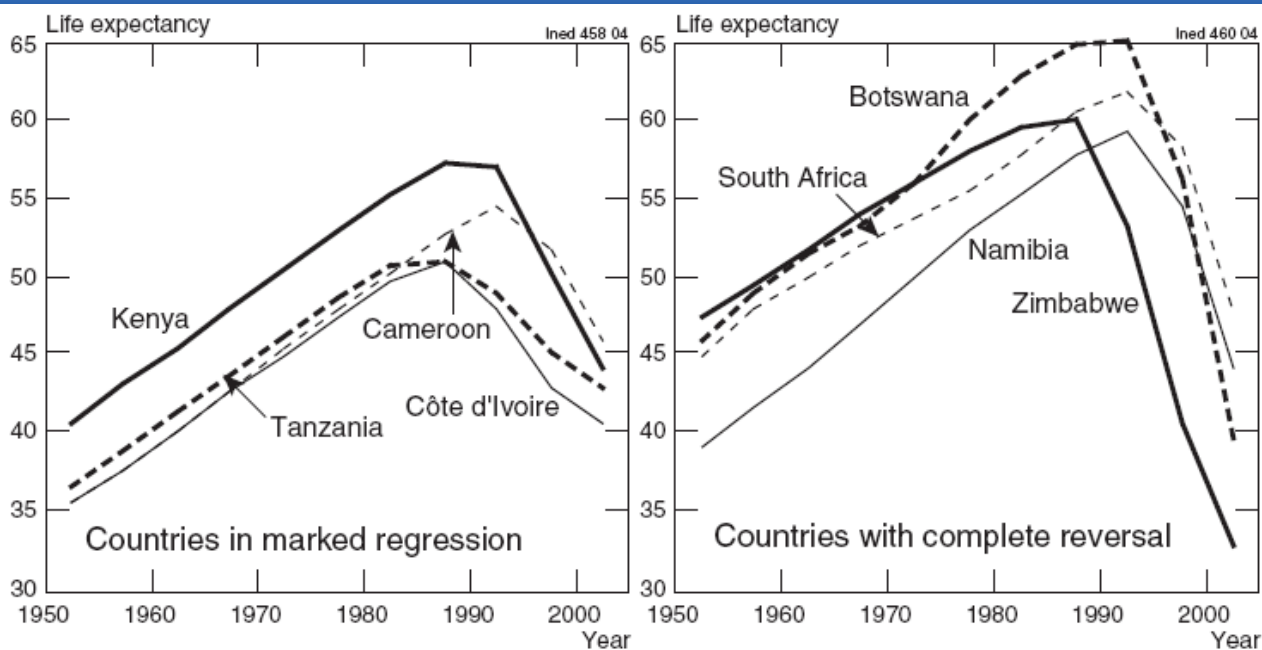
Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Porovnání vývoje naděje dožití ve státech s epidemií AIDS a bez epidemie AIDS



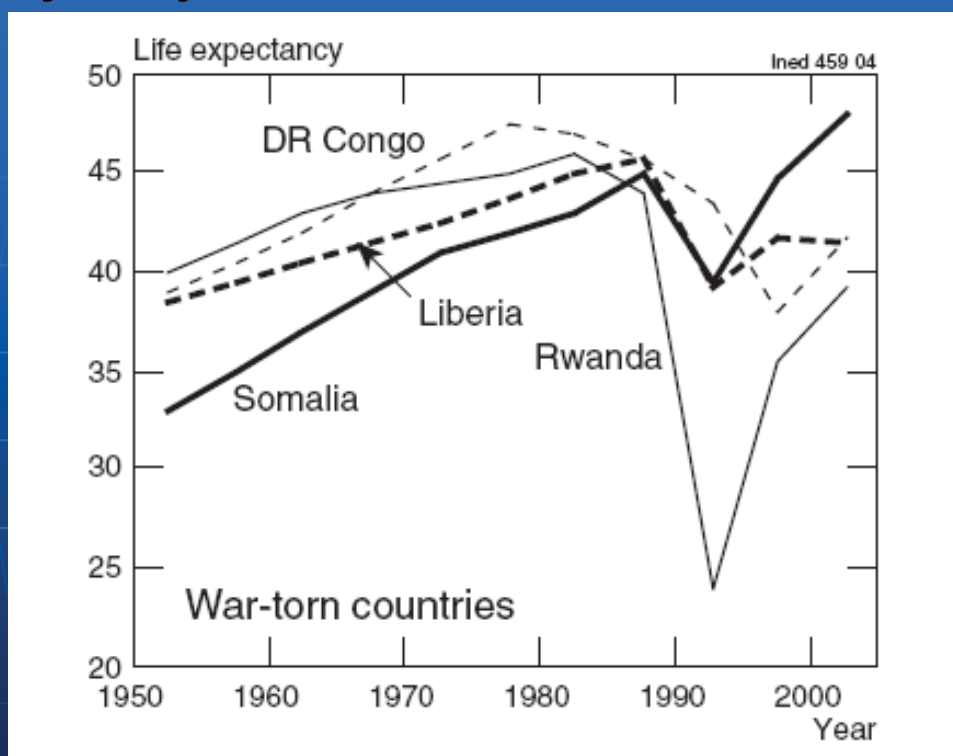
Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Vývoj naděje dožití ve státech s největším dopadem epidemie AIDS



Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Vývoj naděje dožití ve státech s občanskou válkou



Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Vývoj kojenecké úmrtnosti

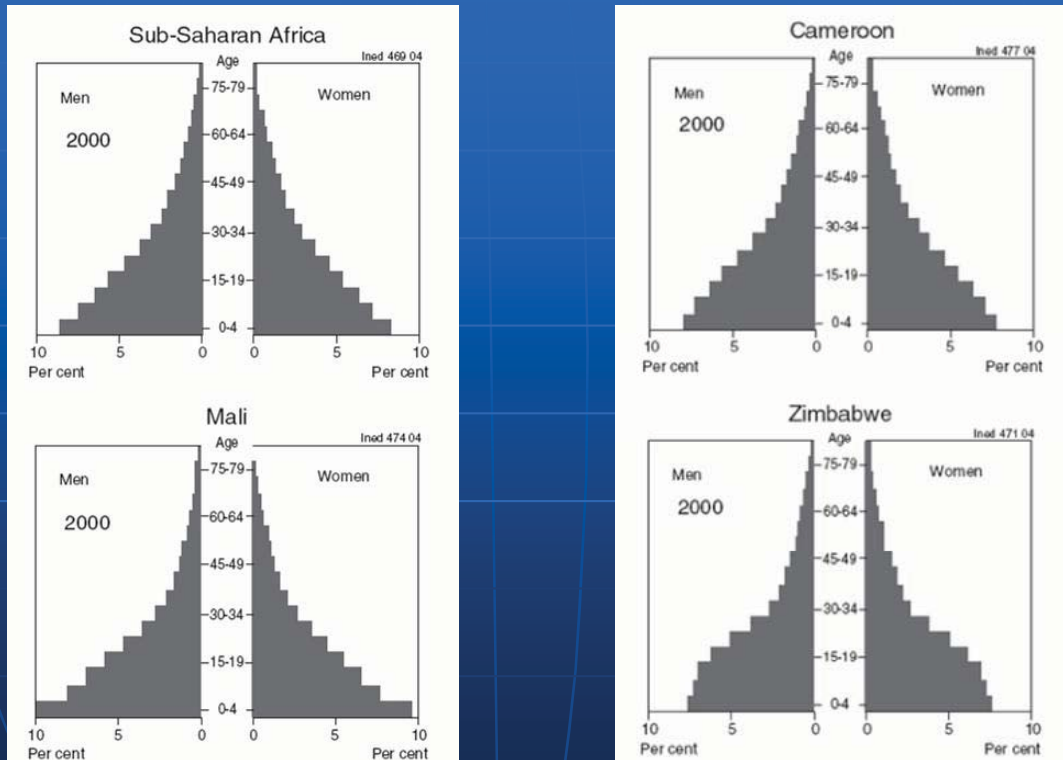
TABLE 10.– INFANT MORTALITY FROM 1952 TO 2002 BY SUB-REGION

Sub-region	Infant mortality rate (‰)				Change (%)		
	1952	1972	1992	2002	1952-72	1972-92	1992-2002
West Africa	192	143	104	90	-26	-27	-13
Central Africa	186	137	118	116	-26	-14	-2
East Africa	182	134	109	97	-26	-19	-11
Southern Africa	105	82	52	52	-21	-37	0
Total sub-Saharan Africa	180	134	105	95	-26	-22	-9
North Africa	188	132	67	49	-30	-49	-27
East Asia	181	56	43	34	-69	-23	-21
Southeast Asia	168	108	55	41	-36	-49	-25
South America	126	84	42	32	-33	-50	-24

Source: Table A.8 of the Appendix.

Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Porovnání věkových struktur ve vybraných státech



Zdroj: Tabutin, D., Schoumaker, B. (2004): The Demography of Sub-Saharan Africa from the 1950s to the 2000s. Population-E, 59 (3-4), 455-555.

Shrnutí

- Faktory ovlivňující demografický vývoj: **ekonomická recese, války, epidemie AIDS**
- Neúplné demografické informační zdroje
- **Diversifikace trendů**
- Značná nejistota ohledně budoucího populačního vývoje
- **Drastické zvraty** ve vývoji (AIDS, válečné konflikty, chudoba)